

V L A A M S   P A R L E M E N T



Zitting 2000-2001

15 maart 2001

# HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

## COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Vraag om uitleg van de heer Filip Dewinter tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het geplande rondetafelgesprek over de toekomst en de organisatie van het Antwerpse onderwijslandschap

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de pedagogische uitstappen in het hoger onderwijs



## Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 15 maart 2001

### **VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove**

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.19 uur.*

### **Vraag om uitleg van de heer Filip Dewinter tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het geplande rondetafelgesprek over de toekomst en de organisatie van het Antwerpse onderwijslandschap**

**De voorzitter :** Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Dewinter tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het geplande rondetafelgesprek over de toekomst en de organisatie van het Antwerpse onderwijslandschap.

De heer Dewinter heeft het woord.

**De heer Filip Dewinter :** Mevrouw de minister, u hebt gezegd dat u met de Antwerpse schepen van Onderwijs en met de verantwoordelijken van het Antwerpse onderwijslandschap een rondetafelgesprek zult hebben over de toekomst en de organisatie van het onderwijs in deze stad. U weet uiteraard ook in welk kader dat gesprek zal plaatsvinden, uw partijgenoot en schepen van Financiën, de heer Bungeeneers, zal u daar ongetwijfeld over inlicht hebben. De saneringsmaatregelen vormen het voornaamste gespreksonderwerp.

Die saneringsmaatregelen zijn dringend aan de orde en worden aan Antwerpen, overigens terecht, opgelegd door uw collega in de Vlaamse regering, minister van Financiën Sauwens. Een van de belangrijkste besparingsmogelijkheden voor Antwerpen is het onderwijs. De schepen zegt dat hij de bypass die door de stad aan het onderwijs gegeven wordt, wil terugbrengen van 1,3 miljard naar 1 miljard frank.

U hebt ingestemd met een dergelijk rondetafelgesprek over de toekomst en de organisatie van het Antwerpse onderwijs. Wat ik graag zou vernemen is vanuit welke invalshoek u die rondetafelgesprekken zult voeren. Is het uw bedoeling om een aantal onderwijsvormen af te stoten van het stedelijk onderwijs naar het gemeenschapsonderwijs of naar andere onderwijsinstellingen, zoals bijvoorbeeld in Mechelen op dit moment het geval is ? Is het uw bedoeling om structurele maatregelen voor te stellen ter besparing op een aantal posten, zoals personeel, allerlei faciliteiten, infrastructuur en dergelijke ? Wat zijn uw intenties, met welke bedoelingen gaat u naar Antwerpen om dit rondetafelgesprek te voeren ? Wat zijn uw doelstellingen wanneer u aan een dergelijk gesprek begint ?

**De voorzitter :** Minister Vanderpoorten heeft het woord.

**Minister Marleen Vanderpoorten :** Mijnheer de voorzitter, collega's, ik heb enkele weken geleden inderdaad een gesprek gehad met de schepen van Financiën van de stad Antwerpen, de heer Bungeeneers. Ik heb hem laten weten dat ik al van plan was een rondetafelgesprek in Antwerpen te organiseren met de vertegenwoordigers van alle onderwijsnetten, maar ik moet toch zeggen dat dat gesprek in de eerste plaats bedoeld was om de problemen rond het gelijkekansenbeleid te bespreken.

U weet dat wij in deze commissie een visietekst 'gelijke kansen' besproken hebben, en dat die intussen werd overgemaakt aan een aantal betrokkenen en belangstellenden van het onderwijs zelf. Wij weten natuurlijk allemaal dat heel veel problemen omtrent gelijke kansen zich vooral in de grootste steden voordoen, en dus ook in Antwerpen. Het was vooral de bedoeling om in het kader van dat dossier contact op te nemen met een aantal steden en met hen eens na te gaan hoe een en ander in de toekomst zou kunnen verlopen en in welke mate ze zich konden terugvinden in die visietekst.

## Vanderpoorten

Ondertussen kwam Antwerpen in het nieuws omwille van zijn financiën. In verschillende persberichten was er sprake van een mogelijke sanering van het stedelijk onderwijs van de stad. Ik heb tegen de heer Bungeneers gezegd dat ik het interessant en opportuun vind om eens te praten over mogelijke samenwerkingsvormen tussen de verschillende onderwijsnetten van de stad. Ik heb letterlijk gezegd dat ik van gedachten wil wisselen, want ik ben geen inrichtende macht van welk onderwijsnet dan ook. Ik wil mij daarom ook niet mengen in of moeien met mogelijke besparingsoperaties van om het even welke aard. Ik beschouw het wel als mijn taak om de verschillende inrichtende machten van Antwerpen, maar niet alleen van Antwerpen, aan te sporen om tot een grotere samenwerking te komen. Hoe die samenwerking er uiteindelijk uit ziet, is mijn zaak niet. Ik ga in dat verband niets opleggen, en ik ga zeker niet uit van bepaalde premissen of vooroordelen. Ik wil enkel een gesprek tussen de onderwijsnetten stimuleren, omdat er hier en daar overlappingen in het aanbod zijn. Het lijkt me zinvol om het aanbod eens grondig onder de loep te nemen en uit te zoeken hoe men via een nauwere samenwerking in Antwerpen tot beter onderwijs kan komen.

Ik ben niet van plan een kostprijsonderzoek van het Antwerps stedelijk onderwijs te laten uitvoeren, omdat ik geen inrichtende macht ben. Het Antwerps stedelijk onderwijs wordt op dezelfde manier gesubsidieerd als andere gesubsidieerde onderwijsverstrekkers. Er bestaan cijfers over de extra middelen die de stad Antwerpen aan het stedelijk onderwijs toekent. Het toekennen van extra middelen behoort echter tot de autonomie van de stad. Het budget dat de stedelijke en gemeentelijke inrichtende machten aan hun onderwijsnet besteden zal aan bod komen in de studie over de objectieve verschillen. Dan zal blijken of dat voor heel Vlaanderen hetzelfde is, of dat er hier en daar extra inspanningen worden gedaan.

Het is uitsluitend de bevoegdheid van het stadsbestuur om vast te stellen of er naast de subsidie van de Vlaamse overheid te veel extra middelen aan het stedelijk onderwijs worden besteed. Ik zal me niet moeien met eventuele besparingsoperaties, maar ik ben wel bereid om de knowhow van mijn administratie ter beschikking te stellen, indien de stad om besparingsuggesties vraagt.

In de pers werd gesuggereerd dat het gesprek in maart 2001 zou plaatsvinden. Het bleek echter niet eenvoudig om de agenda's van de mensen uit de

vier verschillende netten op elkaar af te stemmen. Eerst werd 6 april 2001 naar voren geschoven, maar het gesprek zal waarschijnlijk plaatsvinden op 23 april 2001, omdat niet iedereen zich kan vrijmaken tijdens de paasvakantie. Ik zal op die datum in Antwerpen hoofdzakelijk over het gelijkemansbeleid spreken, maar ik zal zeker ook de problematiek van de samenwerking tussen de netten ter sprake brengen.

**De voorzitter :** De heer Dewinter heeft het woord.

**De heer Filip Dewinter :** Ik dank de minister voor haar antwoord.

**De voorzitter :** Het incident is gesloten.

## Vraag om uitleg van de heer Chris Vandebroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de pedagogische uitstappen in het hoger onderwijs

**De voorzitter :** Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandebroeke tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de pedagogische uitstappen in het hoger onderwijs.

De heer Vandebroeke heeft het woord.

**De heer Chris Vandebroeke :** Mevrouw de minister, collega's, mijn vraag slaat op de klachten die rond deze tijd van het jaar, namelijk na de kerst- en krokusvakantie, cyclisch terugkomen. Het is de periode voor bepaalde reizen en uitstappen, en ik heb het dan in het bijzonder over de skireizen. Telkens opnieuw doen zich hierbij problemen voor. Er werd nogal wat ruchtbaarheid gegeven aan een klacht tegen de Hogeschool Antwerpen, die mij niet onberoerd liet. Dit onderwerp kwam de voorbije dagen ter sprake in 'Ombudsjan' en ook Het Nieuwsblad bracht het in de belangstelling. Ik heb de correctheid van de informatie niet kunnen natrekken, hopelijk kunt u me hier meer over vertellen.

Jaar na jaar krijgen we dit soort 'oprispingen' te horen. Men stelt zich vragen bij de hoge kostprijs, en bij het feit dat men een bepaald pedagogisch karakter verleent aan de reis om die een beetje in te kleden. Wat me echter vooral interesseert, zijn de sancties die aan de niet-deelname aan die reizen verbonden zijn. Als men niet mee op uitstap gaat,

## Vandenbroeke

zou dit namelijk gevolgen hebben voor de examens. Als argument gebruikt men dan natuurlijk het 'vermeende' pedagogische karakter van de uitstap. Dit probleem zou zich met name voordoen in de Hogeschool Antwerpen, bij de opleiding tot kleuteronderwijzer en onderwijzer en bij het technisch regentaat.

Is het u bekend dat dit probleem zich dit jaar opnieuw heeft aangediend, met name in de Hogeschool Antwerpen? Zijn er nog vergelijkbare situaties bekend in andere instellingen? Kan men dergelijke dure reizen – van ongeveer 30.000 frank – als een pedagogisch project beschouwen, ook al beroept men zich op de autonomie van de hogescholen zelf? Dit houdt namelijk het risico in dat bepaalde leerlingen moeten afhaken, hoewel er ook een beperkte mogelijkheid tot subsidiëring is. Kunnen leerlingen die om welke reden dan ook niet aan dergelijke uitstappen deelnemen op een of andere wijze gesanctioneerd worden bij hun examens? Is het niet aangewezen om dergelijke uitstappen, al dan niet omschreven als een pedagogisch project, nader op te volgen, te controleren of te beperken?

**De voorzitter** : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

**Minister Marleen Vanderpoorten** : Mijnheer de voorzitter, de media maakten inderdaad melding van het voorval dat de heer Vandenbroeke aanhaalt, namelijk de organisatie van een dure skireis door de Hogeschool Antwerpen voor de studenten uit het laatste jaar van bepaalde opleidingen. We moeten de kwestie van de didactische activiteiten en de stages in een ruimere context plaatsen.

Het hogeschoolbestuur bepaalt voor elke opleiding het opleidingsprogramma. Dat bestaat uit een samenhangend geheel van onderwijs en andere studieactiviteiten, en is gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen inzake kennis, vaardigheden, inzicht en attitudes waarover studenten moeten beschikken. Onderwijsactiviteiten omvatten theoretische vakken, maar ook practica, laboratoriumopdrachten, didactische activiteiten, individuele werkjes en stages.

De student ontvangt bij zijn inschrijving de onderwijs- en examenregeling, en ondertekent daarmee een studiecontract met de Hogeschool Antwerpen. Bij bepaalde opleidingen maken didactische activiteiten en stages inherent deel uit van het opleidingsprogramma. Ik denk in dit verband aan de re-

gentaten lichamelijke opvoeding. Aan hen worden andere eisen gesteld dan aan studenten uit andere richtingen.

Mijnheer Vandenbroeke, ik vernam inderdaad via de media dat de organisatie van een skireis in de Hogeschool Antwerpen voor problemen zorgde. Het gaat hier echter niet om een zuivere skireis, maar wel om een vakoverschrijdende stage met een educatief karakter, waarbij de studenten tijdens de vrije momenten kunnen skiën of wandelen. Dat stond ook zo in de krant.

In het verleden trok een studente de opportuniteit van een reis naar Italië in het kader van de vakstage wiskunde in vraag. De klacht werd doorverwezen naar de Vlaamse Hogescholenraad, de Vlhora. Het hogescholendecreet bepaalt dat het hogeschoolbestuur het opleidingsprogramma autonoom vastlegt, wat betekent dat de overheid geen bevoegdheid heeft in deze materie. Binnen de Vlhora werd overeengekomen dat de overheid de autonomie blijft respecteren, maar dat de hogescholen een speciale inspanning zullen doen om de rechten van de studenten te garanderen. Reizen kunnen dus in bepaalde opleidingen een essentieel onderdeel zijn van het pedagogisch project. De overheid kan en mag zich niet in de plaats stellen van de hogescholen.

We hebben vroeger allemaal gepleit voor de invoering van de waarachtige autonomie. Het zou dan ook verkeerd zijn om ons nu in discussies over klachten te mengen. Het kan echter niet de bedoeling zijn dat elke hogeschool te dure buitenlandse reizen oplegt. Er is immers kans op overdrijving en we moeten daarom waakzaam zijn.

De hogeschoolbesturen moeten in deze kwestie hun verantwoordelijkheid nemen. De Hogeschool Antwerpen heeft een VZW die de sociale voorzieningen beheert. Dat is trouwens voor de meeste hogescholen het geval. Op basis van de indiening van een dossier kan de VZW Sociale Voorzieningen Hogeschool Antwerpen een financiële bijdrage geven aan studenten die daarvoor in aanmerking komen volgens bepaalde criteria, op voorwaarde dat zij een aanvraag indienen. Men moet immers weten dat er een probleem is.

Ik heb samen met het parlement nog niet zo lang geleden het initiatief genomen om de bijdragen per te financieren student op te trekken. Ook in de toekomst zal dit nog gebeuren en dan zullen de problemen beter aangepakt kunnen worden.

## Vanderpoorten

Een studiecontract heeft twee partners : de hogeschool en de student. Er is overleg mogelijk. De studenten zetelen immers in de departementsraad en in de raad van beheer van de VZW Sociale Voorzieningen Hogeschool Antwerpen. Bovendien is er een studentenraad. Van de studenten verwachten wij dus een actieve participatie, ook wat betreft dit gegeven. Het gaat echter niet enkel om dit ene geval.

Momenteel kan dat een probleem vormen, volgend jaar is er misschien weer iets anders. De problematiek kan zich uitbreiden, daarom is het toch wel zinvol dat de zaak in de hogeschool en in de betrokken organisaties ter sprake wordt gebracht. In dit specifieke geval moeten we wel opmerken dat de betrokken studenten hun probleem onmiddellijk via de media hebben bekendgemaakt. Ze hebben de zaak niet vooraf aangekaart bij het departementshoofd, noch bij de VZW Sociale voorzieningen Hogeschool Antwerpen, noch bij het schoolbestuur. Ze konden dat nochtans rechtstreeks doen, en als ze niet persoonlijk wilden optreden, kon dat ook via hun vertegenwoordigers. Als de student uitzonderlijke omstandigheden kan aantonen om niet te participeren in deze buitenlandse stage, wordt hij hiervoor niet gesanctioneerd. De hogeschool voorziet dan in een vervangende activiteit, wat me nogal logisch lijkt.

In dit specifieke geval gaat het niet om een simpele uitstap maar om een pedagogisch project. Dit project komt expliciet voor in het opleidingsprogramma van de hogeschool. De studenten ontvingen bij hun inschrijving een exemplaar van het opleidingsprogramma. Onmiddellijk na de diverse reacties in de pers, nu reeds enkele weken geleden, hebben alle actoren binnen de school snel en pertinent gereageerd. Er is een constructief gesprek geweest tussen alle betrokkenen. Het hoofd van het departement lerarenopleiding van de Hogeschool Antwerpen zal na de buitenlandse stage een evaluatie opmaken samen met de studenten. Bij de evaluatie zal de kostprijs, alsook de invulling binnen het curriculum, aan bod komen. De beoordeling van de studiereis door de studenten zelf zal in rekenschap worden gebracht. De bepaling van het opleidingsprogramma blijft evenwel een autonome bevoegdheid van de hogeschool.

Samenvattend zou ik kunnen zeggen dat er in dit geval mogelijkheden waren waarvan men geen ge-

bruik heeft gemaakt, en dat een en ander ingeschreven was in het opleidingsprogramma. Door de ruchtbaarheid die aan de zaak werd gegeven, heeft men blijkbaar toch beseft dat men moet opletten voor overdrijvingen in een of andere richting. Men beseft ook dat het belangrijk is dat de leiding van de school deze problemen aankaart en bespreekt met de studenten, als er geen vrijwillige actie komt van de studenten zelf. Daarom is het dus goed dat hier aandacht aan werd besteed. Ik veronderstel dat zulke problemen zich in de toekomst minder zullen voordoen, dat hoop ik althans.

**De voorzitter :** De heer Vandembroeke heeft het woord.

**De heer Chris Vandembroeke :** Ik dank de minister voor haar antwoord. Zoals ik in mijn vraagstelling al vermeldde, heb ik de gegevens niet kunnen natrekken. Ik ben blij dat u de situatie kent en gecontroleerd hebt. Ik vreesde dat de media misschien een beetje een overtrokken beeld geschetst hadden van de zaak. Maar nu heb ik dus duidelijkheid. De situatie ter plekke is onder controle, en er wordt zelfs een evaluatie gemaakt van die bepaalde uitstap.

Mevrouw de minister, ik vermoed dat u en alle leden van deze commissie wel akkoord zullen gaan als ik zeg dat we de autonomiegedachte van de hogescholen ter harte moeten nemen. Men kan wel een meerwaarde geven aan een bepaald pedagogisch project, ook dat zal iedereen waarschijnlijk onderschrijven. Maar we moeten oppassen voor uitwassen. Ik kan wel begrijpen dat men voor de toekomst via de sociale voorzieningen een soort reserve aanlegt voor 'probleemgevallen'. Als men echter in een situatie als deze zit, waarbij de student zelf moet aankloppen bij de school, kan dat een bijna vernederend psychologisch probleem worden. Dat kan zich dan wreken via de media, waar de zaak misschien in overtrokken bewoordingen in de aandacht wordt gebracht. Tot daar enkele bedenkingen bij uw antwoord, dat ik ten zeerste geapprecieerd heb.

**De voorzitter :** Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 10.43 uur.*

---